

ISAAC ASIMOV : LENG AZ INGA

Amikor azon a napon beléptem az irodába, John Harman az íróasztala mellett ült és töprengett. Mindennapos látvány volt akkoriban, hogy fejét a kezére hajtva ül, és bámul ki a Hudsonra, miközben arcát mogorva fintor torzítja - nagyon is mindennapos látvány. Aligha volt rendjén való, hogy ez a harcias kis ember napról napra így emészti magát, amikor pedig jog szerint megérdemelné, hogy a világ magasztalja és tömjénezzze. Lehuppantam a székre.

- Látta a vezércikket a mai Clarionban, főnök? Fáradt, véres szemmel nézett rám.

- Nem láttam. Mit írnak? Hogy az Úr bosszúja ismét utolért? - Hangjából csak úgy csöpögött a maró gúny.

- Ezúttal kissé tovább mennek, főnök - feleltem. - Figyeljen csak ! Ezt írják:

"Holnap lesz a napja, hogy John Harman megkísérli az eget meggyalázását. Holnap ez az ember az egész világ közvéleményét és lelkiismeretét kihívja maga ellen, szembe fog szegülni az Istennel.

Az embernek nem adatott meg, hogy mindenhová elmenjen, ahová nagyratörése és vágyai vezetik. Vannak dolguk, amelyek örök időkre megtagadtattak tőle, és e dolgok egyike az a törekvés, hogy elérjük a csillagokat. Akárcsak Éva, John Harman a tiltott gyümölcsből akar enni, és akárcsak Éva, méltóképpen meg fog ezért bűnhődni.

Nem elég azonban a pusztá beszéd. Ha megengedjük neki, hogy ilyenképp kiváltsa az Úr bosszúállását, a törvénysértés az emberiségé és nem csupán Harmané. Ha megengedjük, hogy véghezvigye ördögi tervét, cinkosokká válunk, és az isteni bosszú éppúgy utolér majd bennünket is.

Éppen ezért nagyon fontos, hogy azonnali intézkedések történjenek annak megakadályozására, hogy Harman úgynevezett rakétahajójában holnap útnak induljon. A kormány azzal, hogy nem hajlandó ilyen lépésekre, erőszakos fellépésre kényszeríthet. Ha nem rendelkezik úgy, hogy kobozzák el a rakétahajót, vagy zárják börtönbe Harmant, sor kerülhet rá, hogy a feldühödött polgárok a saját kezükbe veszik az ügyet..." Harman magából kikelve felugrott a székről, és az újságot kitépve a kezemből, dühödten a sarokba vágta.

- Leplezetlen felhívás lincselésre - őrzöngött. - Ide nézzen !

Öt vagy hat borítékot felém hajított. Egy pillantás elég volt ahhoz, hogy tudjam, mi áll bennük.

- Ezek is halállal fenyegetik? - kérdeztem.

- Igen, pontosan. Intézkednem kellett az épület előtti rendőrzárór erősítéséről és motor-kerékpáros rendőrkíséretről, amikor holnap átmegek a hídon a kísérleti terepre.

Izgatott léptekkel járt fel-alá a szobában.

- Nem tudom, mitévő legyek, Clifford. Csaknem tíz évig dolgoztam a Prometheuson. Gürcöltem, egy vagyont ráköltöttem, mindent feladtam, ami élni érdekessé teszi az életet, és miért? Hogy egy csomó ostoba evangelizátor felhergelje ellenem a közvéleményt, annyira, hogy már az életem sincs biztonságban.

- Maga előtte jár a korának, főnök - vontam meg beletörődő mozdulattal a vállam, amitől őrjöngve rám rontott:

- Mit ért azon, hogy előtte járok a koromnak? Most 1973 van. A világ már fél évszázada kész az űrhajózásra. Ötven esztendővel ezelőtt az emberek már arról a napról beszéltek, álmodtak, amikor az ember kiszabadíthatja magát a Föld kötelékéből, és az űr mélyére hatolhat. A tudomány ötven éve közeledik lépésről lépésre a célja felé, és most... most én végre a kezemben tartom, látom, maga pedig azt mondja, hogy a világ nincs rám felkészülve.

- A húszas és harmincas évek az anarchia, a hanyatlás és a törvénytelen ségek évei voltak, emlékezzék csak vissza ezekre az időkre - figyelmeztettem tapintatosan. - Nem fogadhatja el őket ismérvként.

- Tudom, tudom. Az 1914-es első háborúról meg az 1940-es második háborúról akar beszélni. Régi történet ez számomra; apám harcolt a másodikban, nagyapám pedig az elsőben. Mindazonáltal ezekben az időkben virágzott a tudomány. Az emberek akkoriban nem féltek; álmodoztak valamiképp, és mertek. Amikor mechanikai és tudományos dolgokról volt szó, nem érvényesült semmiféle maradiság. Egyetlen elmélet sem volt túlságosan radikális, egyetlen felfedezés sem túlságosan forradalmi ahhoz, hogy fejlesszék, hogy közzétegyék. Ma a száraz rothadás hatalmasodott el a világon, amikor egy olyan nagyszerű látomást, mint az űrutazás, "az Isten kihívásé"-nak kiáltanak ki.

Feje lassan lehajlott, és hogy elrejtse reszkető ajkait és szemében a könnyeket, John Harman elfordult. De csak egy pillanatra. Aztán újra kiegyenesedett, és tűzben égő szemmel felkiáltott:

- De én megmutatom nekik! Végigcsinálom, még ha a pokol, az ég meg a föld össze is esküszik ellenem. Túlságosan sokat fektettem bele ahhoz, hogy abbahagyjam.

- Ne mérgeledjék, főnök - tanácsoltam. - Ez nem tenne jót magának holnap, amikor beszáll abba a hajóba. Az esélyei, hogy élve megússza, amúgy sem túlságosan nagyok, hát még milyen kicsik lennének, ha az izgalomtól és a dühtől elcsigázottan indulna útnak.

- Igaza van. Ne beszéljünk róla többet. Hol van Shelton?

- Odaát az Intézetben. A különleges fotólemezeket intézi, hogy átküldjék hozzánk. - Már régen elment, nemde?

- Nem különösebben régen; de figyeljen rám, főnök, valami nincs rendjén ezzel az emberrel. Nem szeretem Sheldont.

- Szamárság! Két éve van nálam, és nincs rá panaszom.

- Helyes! - tártam ki a kezem, beletörődve a változhatatlanba. - Ha nem akar rám hallgatni, ne hallgasson rám. Ez nem változtat azon a tényen, hogy rajtakaptam, amint Otis Eidredge-

nek azokat a förtelmes irományait olvassa. Tudja, az efféléket: "Vigyázz, emberiség, mert közeledik az utolsó ítélet napja ! Bűnhődni fogtok bűneitekért. Tartsatok bűnbánatot, hogy megmeneküljete." És más hasonló ősrégi ócskaságok.

Harman felhorkant az utótattól:

- Olcsó evangelizátori demagógia! Azt hiszem, ez a típus soha nem fog kiveszni a világból, legalábbis amíg lesz hozzá elegendő idióta. Mégsem ítélné el Sheltont csak azért, mert olvassa ezeket az irományokat. Alkalmilag magam is olvastam őket.

- Azt állítja, hogy a járdán találta, és csak "puszta kíváncsiságból" olvasott bele, de annyi biztos, hogy láttam, amint a táskájából vette elő. Azonkívül minden vasárnap templomba megy.

- És ez bűn? Manapság mindenki templomba jár!

- Igen, de nem a Huszadik Század Evangéliumi Társaságába. Ez Eldredge temploma. Ez meglepte Harmant. Nyilvánvalóan ezt most először hallotta.

- Úgy gondolom, ez már valami. Egyik szemünket rajta kell tartanunk.

De ezután különböző dolgok történtek, és megfedkezünk Sheltonról - mígnem túlságosan késő nem lett.

A kísérlet előtti napra kevés teendő maradt, átmentem hát a szomszédos szobába, és elővettem Harmannek az Intézet számára készített zárójelentését. Az én dolgom volt a belécsúszott tévedések vagy elírások kijavítása, de attól tartok, nem voltam eléggé alapos. Az igazat megvallva, nem tudtam összpontosítani a figyelmemet. Minden pillanatban saját gondolataimba merültem el.

Furcsának tűnt ez a lárma, amit az úrutazás körül csaptak. Amikor Harman vagy hat hónappal ezelőtt bejelentette, hogy a Prometheus építése a befejezéshez közeledik, a tudományos körök ujjongtak. Természetesen kijelentéseikben óvatosak voltak, és minden szavukat mérlegre tették, de lelkesedésük őszinte volt.

A tömegek azonban nem így fogadták a bejelentést. Önöknek a huszonegyedik században ez talán furcsának tűnik, nekünk azonban, a 73-as évnek azokban a napjaiban bizonyára számolnunk kellett volna vele. Az emberek nem voltak valami haladóak akkoriban. Éveken át fellendülőben volt a vallásosság, és amikor az egyházak egyöntetűen szót emeltek Harman rakétája ellen, nos, előállt ez a helyzet.

Először az ellenállás az egyházakra korlátozódott, mi pedig azt hittük, hogy az fokozatosan meg fog szűnni. De nem így történt. Az újságok felkapták a dolgot, és szó szerint elterjesztették az evangéliumot. Szegény Harman meglepően rövid idő alatt a világ kiközösítettje lett, és akkor elkezdődtek a bajok.

Naponta kapta a halálos fenyegetéseket és az Isten bosszújára emlékeztető intelmeket. Ha kiment az utcára, nem volt biztonságban. A szekták tucatjai, amelyek egyikéhez sem tartozott - egyike volt az akkori idők igen gyér számú szabadgondolkodóinak, amit ugyancsak a fejére

olvastak -, egyházi átok alá helyezték. És mindennek a tetejében Otis Eldredge meg az ő Evangéliumi Társasága uszítani kezdték a lakosságot.

Eldredge furcsa egy figura volt - egyike azoknak a maguk nemében tehetséges embereknek, akiből olyan sok van. Kétköves szókészlettel rendelkező jó szónok lévén, úgyszólván hipnotizálni tudta a tömeget. Húszezer ember olyan volt a kezében, mint a gitt, ha hallótávolságba tudta kapni őket. És négy hónapig mennydörgött Harman ellen; négy hónapig özönvízként áradt a szájából a nyilvános kárhozzátás őrző szónoklatok formájában. És négy hónapig gyűlt a világ haragja.

De Harmant nem lehetett megijeszteni. Apró, öt egész két tized lábnyi termetébe annyi bátorság szorult, mint öt hat láb magas emberbe. Minél inkább üvöltöttek a farkasok, annál szilárdabban vetette meg lábát ott, ahol állt. Csaknem isteni - ellenségei szerint ördögi - konoksággal tartott ki álláspontja mellett, s egyetlen hüvelyknyivel sem hátrált meg. Am külső szilárdságában én, aki ismertem őt, csak nagy belső szomorúságának és keserű csalódottságának tökéletlen leplezését láttam.

Amikor idáig értem gondolataimban, megszólalt a bejárati csengő, s én meglepetten talpra ugrottam. Azokban az időkben nagyon kevés látogatónk volt.

Kinéztem az ablakon, és egy magas, testes alakot láttam, amint Cassidy rendőr őrmesterrel beszélget. Rögtön megismertem: Howard Winstead volt, az Intézet igazgatója. Harman kisietett az üdvözlésére, és miután néhány szót váltottak, bejöttek az irodába. Utánuk mentem, mert kíváncsi voltam, mi lehet az, ami idehozta Winsteadet, aki inkább politikus volt, mint tudós.

Winstead először nem látszott valami nyugodtnak; nem szokásos kellemes önmaga volt. Zavartan elkerülte Harman tekintetét, és néhány konvencionális mondatot motyogott az időjárásról. Azután diplomatikusnak semmiképp sem mondható nyerseséggel egyenesen a tárgyra tért:

- John - szólt -, mi volna, ha egy időre elhalasztanád a kísérletet?

- Valójában azt akarnád, hogy adjam fel a tervet, nemde? Nos, nem adom fel, és ez az elhatározásom végleges.

Winstead felemelte a kezét.

- Várj, John, ne izgasd magad. Hadd, hogy elmondjam, amit akarok. Tudom, az Intézet hozzájárult, hogy szabad kezet ad neked, és azt is tudom, hogy a költségeknek legalább a felét te fizetted a saját zsebedből, de - nem hajthatod végre, amit akartál.

- Igazán? - horkant fel Harman gúnyosan.

- Ide figyelj, John, te a tudományodban jártas vagy, de nem vagy jártas az emberi valódban, márpedig én igen. Ez nem az "őrült évtizedek" világa, akár felismered ezt, akár nem. 1940 óta mélyreható változások történtek. - S ami most következett, az nyilvánvalóan gondosan előkészített szónoklat volt:

Az első világháború után, mint tudod, a világ egyöntetűen háttal fordított a vallásnak és a konvencióknak. Az emberek megcsömörlöttek, elvesztették illúzióikat, cinikusak és kiábrándultak lettek. Eldredge ezt úgy nevezi, hogy "gonoszak és bűnösök". Ennek ellenére a tudomány virágzott, vannak, akik azt mondják, mindig az ilyen konvencióktól mentes időszakokban virágzik. A tudomány szempontjából ez "aranykor" volt.

Mindazonáltal ismered a korszak politikai és gazdasági történetét. A politikai zűrzavar és a nemzetközi anarchia időszaka volt; öngyilkos, ostoba, tébolyult időszak - a második világháborúban csúcsosodott ki. És ahogy az első világháború a kiábrándultság időszakához vezetett, a második kiváltotta a valláshoz való visszatérést.

Az emberek megcsömörlöttek az "őrült évtizedek"-től. Elegük volt belőlük, és mindennél jobban féltek a hozzájuk való visszatéréstől. Ennek még a lehetőségét is kizárandó, megtagadták azoknak az évtizedeknek a szokásait. Mint látod, indítékaik érthetőek és dicséretesek. Vége a szabadságnak, a kiábrándultságnak, a konvenciók hiányának, mindez ma már a múlté. Egy második viktoriánus korban élünk; és ez természetes is, hiszen az emberi történelem az inga lengéseit követi, és az inga most a vallás és a konvenciók felé leng ki.

A fél évszázaddal ezelőtti időkből csupán egy dolog maradt érintetlenül: az emberiség tudománytisztelete. Szesztilalom van nálunk, a nők dohányzását törvény tiltja, tilos a kozmetikai szerek használata, a kivágott ruha és a rövid szoknya ma ismeretlen, a válást elítéljük. Ám a tudományt nem korlátoztuk - eddig még.

A tudománynak kötelessége hát, hogy körültekintő legyen, és ne lázítsa fel maga ellen az embereket. Nagyon könnyű elhiteni velük - és Otis Eldredge veszélyesen közel került hozzá, hogy ezt megtegye egyik-másik beszédében -, hogy a második világháború borzalmait a tudomány hozta ránk. A tudomány megelőzte a kultúrát, fogják mondani az emberek, a technológia elébe vágott a szociológiának, és az egyensúlynak ez a hiánya volt, ami csaknem elpusztította a világot. Nem tudom, de hajlok rá, hogy azt higgyem, van valami ebben.

De tudod, mi történnék, ha valaha is sor kerülne erre? A tudományos kutatást akár be is tilthatják, vagy ha ilyen messzire nem is mennek el, egész biztosan olyan szigorúan szabályoznák, hogy ezzel megfojtanák, hanyatlásba kényszerítenék. Ez pedig olyan súlyos csapás volna, amelyből az emberiség egy évezred alatt sem térne magához.

Márpedig a te kísérleti repülésed az, ami mindezt kiválthatja. A közvéleményt annyira felizgatod, hogy nehéz lesz megnyugtatni őket. Figyelmeztetlek, John. A következmények téged sújtanak majd. Egy pillanatra halotti csönd volt, aztán Harman arcára kényszeredett mosoly ült.

- Hallod-e, Howard, árnyakat látsz a falon, és megijedtél tőlük. Azt akarod mondani, hogy komolyan hiszed: a világ, úgy, ahogy van, kész elmerülni egy második sötét középkorban? Elvégre is az értelmes emberek a tudomány oldalán állnak, nem gondolod?

- Ha így van, nem sok maradt belőlük, szerintem. - Winstead pipát vett elő a zsebéből, és amíg lassan megtöltötte dohányossal; folytatta: - Eldredge két hónappal ezelőtt megalapította a Becsületeselek Ligáját. B. L. -nek hívják magukat, és létszámuk hihetetlenül megnőtt. Csak az Egyesült Államokban húszmillió tagjuk van. Eldredge azzal kérkedik, hogy a következő választások után övé lesz a kongresszusi többség; és ebben alighanem több az gazság, mint a blöff. Már is serény kilincselés folyik egy olyan törvény érdekében, amely megtiltaná a

rakétakísérleteket. Igen, John, veszélyesen közel vagyunk ahhoz, hogy üldözni kezdjék a tudományt. - Gyors, ideges szippantásokkal pöfékelt.

- De mi van, ha sikerül a kísérletem, Howard?

- Ugyan ! Magad tudod a legjobban, mik az esélyek. Saját becslése szerint egy a tízhez annak az esélye, hogy élve megúszod.

- Mit számít ez? A következő kísérletező tanul majd a hibáimból, és az ő kilátásai már jobbak lesznek. Ez a tudományos módszer.

- A tömegnek fogalma sincs a tudományos módszerről, és nem is akar tudni róla. Nos, mit szólsz a dologhoz? Lefújod a kísérletet?

Harman felugrott, olyan hevesen, hogy széke nagyot reccsenve felborult.

- Tisztában vagy vele, hogy mi az, amit kérsz tőlem? Azt akarod, hogy egyszerűen feladjam életem munkáját, az álmodat? Azt hiszed, hajlandó vagyok karba tett kezekkel ülni és várni, amíg a te drágalátos közvéleményed mellém áll ? Gondolod, még az én életemben megváltozik a közvélemény? Itt a válaszom: elidegeníthetetlen jogom az ismeretszerzés. A tudománynak elidegeníthetetlen joga a haladás és a beavatkozásmentes fejlődés. A világ téved, amikor beavatkozik a dolgaimba; az igazság mellettem áll. És ha megpróbáltatásoknak teszem is ki magam, nem adom fel a jogaimat.

Winstead gondterhelten rázta a fejét.

- Nincs igazad, John, amikor "elidegeníthetetlen" jogokról beszélsz. Amit "jog"-nak mondasz, az csupán általánosan elfogadott előjog. Amit a társadalom elfogad, az a jog; amit nem fogad el, az nem helyénvaló.

- Vajon Eldredge barátod egyetértene ezzel a meghatározásoddal ? - kérdezte keserűen Harman.

- Nem, nem értene egyet, de ez nem is fontos. Vedd azoknak az afrikai törzseknek az esetét, akik mindig is kannibálok voltak. Úgy nőttek fel, mint kannibálok, náluk az emberevés sok évszázados hagyomány, és a társadalmuk elfogadja ezt a gyakorlatot. Az ő szemükben az emberevés helyes dolog, és miért is ne lenne az? Láthatod hát, hogy milyen viszonylagos az egész fogalom, és hogy milyen semmitmondó az elgondolásod arról, hogy a kísérletek végzése a te "elidegeníthetetlen" jogod.

- Tudod-e, Howard, hogy hivatást tévesztettél, amikor nem ügyvédnek mentél. - Harman valóban kezdett méregbe gurulni. - Minden molyrágta érvet előszedted, ami csak eszedbe jutott. Az isten szerelmére, ember, miért teszel úgy, mintha bűnnek tartanád, ha valaki nem akar együtt üvölni a tömeggel? Csak nem vallod a feltétlen egyöntetűség, szokványosság, ortodoxia, közhelyszerűség igazát? A tudomány sokkal hamarabb kimúlnék az általad vázolt program alapján, mint a törvényhozási tilalmak következtében.

Harman felállt, és vádló ujjal mutatott a másikra.

- Elárulod a tudományt és az olyan dicső lázadók hagyományát, mint Galilei, Darwin, Einstein és a hozzájuk hasonlók. Rakétám holnap a tervezett időben útnak indul, bármit mondasz is te meg a többi vaskalapos az Egyesült Államokban. Ez az utolsó szavam, és a továbbiakban nem vagyok kíváncsi a véleményedre. Jó napot, kint tágasabb! Az Intézet vezetője elvörösödve fordult hozzám.

- Maga a tanúm, fiatalember, hogy én figyelmeztettem ezt az önfejű idiótát, ezt... ezt a kelekótya megszállottat. - Még hadart valamit, aztán a tüzes méltatlankodás megtestesüléseként elhagyta a szobát.

Amikor elment, Harman hozzám fordult.

- Halljuk, mi a véleménye ezekről a dolgokról? Gondolom, egyetért Winsteaddel. Egyetlen lehetséges válasz volt, és én ezt választottam:

- Nem azért fizet engem, főnök, hogy ne teljesítsem az utasításait. Én kitartok maga mellett.

Ebben a pillanatban Shelton jött be, és Harman mindkettőnket elzavart, hogy isten tudja, hányadszor, nézzük át a röppályára vonatkozó számításokat, ő maga pedig elment, hogy lefeküdjön.

Másnap, július 15-én páratlan tündöklő hajnalra ébredtünk, és Harman, Shelton meg jómagam csaknem vidám hangulatban keltünk át a Hudsonon, és mentünk oda, ahol - megfelelő rendőri erőktől körülvéve - ragyogó nagyszerűségében magasodott a Prometheus.

Körülötte, látszólag biztonságos távolságban, kötelek mögött méreteiben óriási tömeg hullámozott. Többségük ellenséges volt, és rekedten ordított. Egy futó pillanatig, amikor a kíséretünkben lévő motorkerékpáros rendőrök utat nyitottak nekünk a tömegben, a fülünkig elhatoló kiáltások és szitkozódások csaknem meggyőztek róla, hogy hallgatnunk kellett volna Winsteadre.

De Harman mit se törődött a tömeggel, sőt megvető és dölyfös mosollyal nyugtázta, amikor valaki így kiáltott felé: "Itt megy John Harman, ez az ördögfajzat!" Nyugodt hangon eligazított bennünket az űrhajó felülvizsgálatával kapcsolatos feladatainkról. Én a lábnyi vastagságú külső falat és a tömítéseket ellenőriztem, azután meggyőződtem róla, hogy a légtisztító jól működik. Shelton a vízálló védőburát és az üzemanyagtartályokat vizsgálta meg. Végül Harman kipróbálta az esetlen űrruhát, azt megfelelőnek tartotta, és bejelentette, hogy útra kész.

A tömeg megmozdult. Némelyek kutyafuttában deszkákból egy dobogót eszkábáltak össze, és azon egy meglepő figura emelkedett ki a tömegből. Magas, szikár ember, keskeny aszkétaarc, mélyen ülő, égő szemek, fürkészőek és félig csukottak, s mindezt sűrű, fehér sörény koronázza meg - Otis Eldredge volt. A tömeg azonnal felismerte, és sokan tapsoltak. A lelkesedés nőttön-nőtt, és hamarosan az egész forrongó embertömeg rekedten üvöltözve éltette.

Kezét felemelve csendre intette a tömeget, majd Harmanhez fordult, aki meglepetten és undorral nézte, s hosszú, csontos ujjával rámutatott.

- John Harman, te ördögfajzat, sátáni ivadék, gonosz céllal jöttél ide. Arra készülsz, hogy szentségtörő módon megkíséreljed az áthatolást ama fátylon, amelyen túl az ember számára tiltott terület kezdődik. A Paradicsom tiltott gyümölcsét izleled meg, és vigyázz, nehogy a bűn gyümölcseit izleld.

A tömeg egetverő tetszésnyilvánításban tört ki, ő pedig így folytatta:

- Az Isten ujja rád mutat, John Harman. Nem fogja megengedni, hogy a művét bemocskolják. John Harman, te ma meghalsz. - Növekvő hangerővel beszélt, és utolsó szavait prófétai szenvedéllyel harsogta el.

Harman lekicsinylően elfordult. Erős, tiszta hangon a rendőr őrmesterhez fordult.

- Őrmester úr, van rá mód, hogy eltávolítsuk ezeket a nézőket? A próbarepülést bizonyos pusztítás kísérheti, mert a rakéta robban, márpedig ezek nagyon közel tülekszenek. A rendőrtiszt barátságosan, éles hangon válaszolt:

- Ha attól fél, Mr. Harman hogy a tömeg megtámadja, miért nem ezt mondja? De ne aggódjék, mi visszatartjuk őket. Ami pedig azt a veszélyt illeti, ami ettől a szerkentyűtől ered... - fintorogva hangosat sercentett a Prometheus irányában, amivel a gúnyos kitörések és üvöltések áradatát váltotta ki.

Harman egy szót se szólt, csak csendben bemászott a hajóba. Amikor ezt tette, különös fajta csend ülte meg a tömeget; tapintható feszültség. Nem történt kísérlet az tarhajó megrohamozására, amit pedig én elkerülhetetlennek tartottam. Ellenkezőleg, maga Otis Eldredge azt kiabálta az emberek fejé, hogy vonuljanak hátrább.

- Engedjétek bűneihez a bűnöst - kiáltotta. - Enyém a bosszú, mondá az Úr. Amikor a pillanat közeledett, Shelton oldalba lökött.

- Táguljunk innét - suttogta feszült hangon. - A rakétarobbanás méreg. - Így szólván futásnak eredt, nyugtalanul integetve nekem, hogy kövessem.

Még el sem értük a tömeget, amikor borzalmas dörgés támadt mögöttem. A forró levegő egy hulláma söpört el felettem. Valamilyen robogó tárgy ijesztő sístergéssel húzott el a fülem mellett, és valami erőteljesen a földhöz vágott. Néhány pillanatig kábultan feküdtem, a fülem csöngött, és a fejem szédült.

Amikor tápolyogva ismét lábra álltam, rettenetes látvány tárult elém. Nyilván a Prometheus egész üzemanyagkészlete egyszerre felrobbant, és ahol egy perccel előbb még az tarhajó állt, ott most csak egy tátongó üreg látszott. Körös-körül minden tele volt szórva roncokkal. Szívet tépő volt a sebesültek jajgatása és a sok szétroncsolt test - de nem kíséreltem meg, hogy képet adjak róluk.

Figyelmemet magára vonta egy gyenge nyögés a lábamnál. Odanéztem, és a rémülettől hápogni kezdtem, mert Shelton feküdt ott, a tarkója csupa vér.

- Én tettem ezt. - Hangja nyers volt és diadalmas, de ugyanakkor olyan halk, hogy alig hallottam. - Én vagyok a tettes. Feltörtem a folyékony oxigénes tartályokat, és amikor a szikra átfutott az acetilénkeveréken, az egész átkozott mindenség felrobbant. - Néhány mély

lélegzetet vett, és megpróbált megmozdulni, de nem tudott. - Egy roncsdarab, úgy látszik, megütött, de nem törődöm vele. Abban a tudatban halok meg, hogy...

Hangja már csak rekedt nyöszörgés volt, és arcára kiült a vértanúk elragadtató kifejezése. Ezután meghalt, és én képtelen voltam a szívemben elmarasztalni őt.

Először ekkor jutott eszembe Harman. Manhattanból és Jersey Cityből mentőautók voltak a helyszínen, és az egyik elrobogott mintegy ötszáz yardnyira, egy fás térségre, ahol a fák koronájában fennakadva hevert a Prometheus elülső ülőkéjének egy szétroncsolt töredéke. Oda sántikáltam, amilyen gyorsan csak tudtam, de már rég kiemelték Harmant, és elszirénáztak vele, mire odaértem.

Ezután nem maradtam ott. A szervezetlen tömeg most csak a halottakkal és sebesültekkel törődött, de ha magukhoz térnek, és minden gondjuk a bosszú lesz, az életem annyit sem ér, mint egy szalmaszál. A megfontolt bátorság parancsát követtem, és csendben odébbálltam.

Számomra nyugtalan hét következett. Egy barátom lakásán rejtőzködtem, mert több lett volna, mint amennyit az életem ér, ha hagyom, hogy lássanak és felismerjenek. Maga Harman egy Jersey City-i kórházban feküdt; csak horzsolásokat és zúzódásokat szenvedett- hála a robbanás tolóerejének és a fák koronájának, amelyek tompították a Prometheus esését. Rá jutott a világ dühének oroszlánrésze.

New York és az egész világ majdhogynem tombolt. A városban az újságok óriási szalagcímekkel jelentek meg, "A bűn ára: 28 halott, 73 sebesült" - nyomtatták vérvörös betűvel. A vezércikkek Harman életét követelték, tartóztassák le, és állítsák esküdtszék elé első fokú gyilkosságért.

Az öt megye területén végigviharzott a félelmetes kiáltás: "Lincseljétek meg!", és ezrével tódultak az emberek a folyón át Jersey City felé. Otis Eldredge vonult az élen, mindkét lábszára gipszben, s egy nyitott gépkocsiból szónokolt menet közben a tömeghez. Valóságos hadsereg volt.

Jersey City polgármestere, Carson, minden rendelkezésre álló rendőrt kivezényelt, és izgatottan telefonált Trentonba az állami polgárőrségért. New York megszigorította az ellenőrzést a hidakon és a városból kivezető alagutaknál, de addigra már sok ezren eltávoztak. Szabályos ütközetek voltak ezen a július 16-án a jerseyi tengerparton. A tömeghez képest elenyésző számú rendőr válogatás nélkül gumibotzott, de egyre jobban visszaszorították őket. Lovas rendőrök rohamozták kérelhetetlenül a tömeget, de az a számok pusztá erejénél fogva felőrölte és lerángatta a támadókat. A tömeg csak akkor torpant meg, amikor könnygázt használtak ellene, de ekkor sem hátrált meg.

Másnap katonai rögtönítélő bíraskodást hirdettek meg, és az állami polgárőrség bevonult Jersey Citybe. Ez a lincselők végét jelentette. Eldredge-et felszólították, hogy tárgyaljon a polgármesterrel, és a tárgyalás után felhívta a követőit, hogy oszoljanak szél.

Carson polgármester nyilatkozat az újságoknak:

- John Harmannek bűnéért meg kell szenvednie, de nagyon fontos, hogy ezt törvényesen tegye. Most az igazságszolgáltatáson a sor, és New Jersey állam megteszi a szükséges lépéseket.

A hét végére nagyjából helyreállt a rend, és Harman kisiklott a közvélemény reflektorának fényköréből. További két hét, és alig esett már szó róla az újságokban, kivéve azt a személyre történt néhány utalást, amely a kongresszus mindkét háza által egybehangzó szavazással elfogadott rakétaellenes új Zittman-törvényjavaslat tárgyalása során hangzott el.

Harman azonban még a kórházban maradt. Semmiféle bírósági eljárás nem indult ellene, de olybá tűnt, hogy sorsa végül is az lehet, hogy meghatározatlan időtartamra "védőrizetbe" veszik. Ezért rászántam magam, hogy tegyek valamit.

A Temple Kórház Jersey City egyik elhagyatott külső kerületében van, és egy sötét, holdtalan éjszaka minden nehézség nélkül, észrevétlenül behatoltam a kórház területére. Magam is meg voltam lepve, hogy milyen könnyedén belopódtam egy alagsori ablakon át, egyetlen ökölcsapással eszméletlenségre kárhoztattam egy álmos ügyeletest, és eljutottam a 15E számú szobához, amely a napló szerint Harman szobája volt.

- Ki van itt? - Harman meglepett kiáltása zene volt füleimnek. - Css! Csöndet! Én vagyok, Cliff McKenny.

- Cliff! Mit csinál maga itt?

- Megpróbálom kicsempészni magát innen. Ha ezt nem teszem meg, előfordulhat, hogy élete végéig itt marad. Gyerünk, indulás!

Felrángattam rá a ruháját, közben beszélgettünk, és pillanatok múlva már a folyosón osontunk végig. Észrevétlenül kijutottunk az épületből, és alig tudta még Harman összeszedni a gondolatait ahhoz, hogy kérdezgetni kezdjen, már benn ültünk a kórház előtt várakozó kocsimban.

- Mi történt azóta? - ez volt az első kérdése. - Semmire nem emlékszem attól kezdve, hogy begyújtottam a rakétamotort, egészen addig, amíg magamhoz nem tértem a kórházban.

- A kórházban semmit nem meséltek magának!

- Egy árva szót se - esküdözött. - Pedig én már berekedtem, annyit kérdeztem.

Így hát elmondtam neki az egész történetet a robbanástól kezdve. A döbrent meglepetéstől kitágult a szeme, amikor a halottakról meg a sebesültekről beszéltem, és düh lobbant bennük, amikor Shelton árulásáról hallott. A lázongások és a lincselési kísérlet hallatán egy káromkodást fojtott el összezárt ajkai között.

- Természetesen az újságok gyilkosságról üvöltöztek - fejeztem be a történetet -, de a "gyilkos" címkét nem tudták magára tűzni. Próbálkoztak gondatlanságból elkövetett emberöléssel is, de túlságosan sok szemtanú volt, akik hallották, hogy a rendőr őrmestertől követelte a tömeg eltávolítását, de az megtagadta a követelés teljesítését. Ez természetesen mentesíti magát a vád alól. Maga a rendőr őrmester meghalt a robbanástól, így őt nem állíthatták oda bűnbaknak. Eldredge még mindig a búvóhelyéről üvöltözik, így nincs biztonságban. A legjobb volna, ha távoznék, mielőtt még nem késő.

Harman beleegyezően bólintott.

- Eldredge nemde túlélte a robbanást?

- Sajnos igen. Mindkét lábát eltörte, de ahhoz, hogy befogja a száját, több kell ennél. Egy további hét eltelt, mire elértem jövődö menedékünket - a nagybátyám minnesotai farmját. Itt, ebben az elhagyatott és isten háta mögötti falusi közösségben húztuk meg magunkat addig, amíg a Harman eltűnése miatti felzúdulás fokozatosan elült, és a tessék - lássék nyomozás utánunk megszűnt. Egyébként a nyomozás igazán rövid volt, mert a hatóságok alighanem inkább megkönnyebbülten, semmint nyugtalanul fogadták eltűnésünk hírét.

A béke és a nyugalom csodákat művelt Harmannel. Hat hónap alatt új embernek látszott - kész volt fontolóra venni egy második úrhajózási kísérletet. Márpedig ha egyszer rátette a lelkét valamire, nincs az a szerencsétlenség a világban, amely megállíthatná.

- Első ízben elkövettem azt a hibát - mondta nekem egy téli napon -, hogy bejelentettem a kísérletet. Számításba kellett volna vennem az emberek hangulatát, úgy, ahogy Winstead mondotta. Ezúttal azonban - s a két kezét egymáshoz dörzsölve a távolba merengett - elébük vágok. A kísérletet titokban fogom elvégezni, teljes titokban. Komoran elnevettem magam.

- Erre szükség is lesz. Van róla tudomása, hogy a jövőben minden rakétakísérlet, még ha csak merőben elméleti kutatásról van is szó, halállal büntetendő?

- Szóval aggódik?

- Természetesen nem, főnök. Csupán megállapítok egy tényt. És íme, egy másik pusztá tény is: mi ketten egymagunk nem tudunk egy úrhajót megépíteni.

- Erre én is gondoltam, Cliff, és kisütöttem magamban egy lehetőséget. Sőt, mi több, még a pénzről is gondoskodni tudok. De magának útra kell kelnie. Először is el kell utaznia Chicagóba, és fel kell keresnie a Roberts és Scranton céget, és fel kell vennie mindent, ami megmaradt az apai örökségemből - bánatosan hozzátette -, aminek több mint a fele elment az első úrhajóra. Aztán derítse ki a régi csapatbeliek, Harry Jenkins, Joe O'Brian, Neil Stanton és a többi hollétét, amennyit csak tud közülük. És térjen vissza olyan gyorsan, ahogy csak lehet. Kifáraszt a késedelem.

Két nap múlva útnak indultam Chicagóba. Nagybátyám hozzájárulását könnyen megszereztem az egész üggyhöz.

- Egy juhnyájért éppúgy felakaszthatnak, mint egy bárányért - morgott göthösen -, eriggy hát. Úgyis benne vagyok már nyakig, rátehetünk még egy lapáttal, gondolom. Időbe tartott az út, hát még a sok rábeszélés, de végül sikerült rávennem négy embert, hogy velem jöjjen: a hármat, akiket Harman említett és egy másikat, Saul Simonoffot. Ezzel az erősen csökkentett számú személyzettel és azzal a félmillióval, amennyit Harman meghagyott az apjától rámaradt állítólagos milliókból, hozzákezdett főnököm a munkához.

Az Új Prometheus megépítésének története külön regény - öt esztendei elkedvetlenedés és bizonytalanság története. Apránként készült el a szerencsétlen sorsú Prometheus testvérhajója, Chicagóban vásároltuk meg hozzá a tartógerendákat, New Yorkban a berilliumacél lemezeket, San Franciscóban a vanádium cellákat és az ország különböző zugaiban a különböző egyéb tételeket.

Minden nehézség azonban legyőzhetőnek bizonyult. Nehogy magunkra tereljük a gyanút, bevásárlásainkat időben alaposan széthúztuk, valamint rendeléseinket különböző helyekre adtuk fel. Ehhez szükségünk volt barátok együttműködésére, mindazonáltal azok akkoriban nem tudták, hogy milyen célt szolgálnak a bevásárlásaink.

Az üzemanyagot magunknak kellett előállítanunk, tíztonnányit, és alighanem ez volt mind között a legnehezebb feladat; annyi bizonyos, hogy a legtöbb idő erre ment, el. És végül, amint Harman pénze megcsappant, szembekerültünk a legnagyobb problémával: takarékoskodnunk kellett. Kezdetől tudtuk, hogy az Új Prometheust nem építhetjük olyan nagyra és olyan tökéletesre, mint amilyen az első űrhajó volt, de hamar kiderült, hogy felszerelését annyira csökkentenünk kell, hogy az már veszélyesen megközelíti a katasztrofás szintet. A visszalökő rács alig volt kielégítő, és szükségképp lemondunk a próbálkozásról mindenféle rádió-összeköttetés tekintetében. És az évek során, amíg mi Minnesota északi részén egy isten háta mögötti területen dolgoztunk, a világ tovább haladt, és Winstead jóslatairól kiderült, hogy bámulatosan célba talált velük.

Az 1973 és 1978 közötti öt esztendő eseményeit jól ismerik a mai iskolás gyerekek; ekkor tetőződött az, amit most "újviktoriánus kor"-nak nevezünk. Azoknak az éveknek a történései, ha most gondolunk vissza rájuk, úgyszólván hihetetleneknek tűnnek.

Az űrkutatás törvényen kívül helyezésére az időszak legelején került sor, de ez az elkövetkező évek tudományellenes intézkedéseivel hasonlítva csak pusztá kezdet volt. A következő, 1974-es kongresszusi választások eredményeként Eldredge kezébe került a kongresszus, és a szenátusban is feléje billent a hatalmi mérleg nyelve.

Ettől kezdve nem vesztegették az időt. A kilencvenharmadik kongresszus első ülészakán elfogadták a híres Stonely-Carter-törvényjavaslatot. Ezzel létrehozták a Tudományos Kutatások Szövetségi Nyomozóirodáját - TKSZNY -, amely teljhatalmat kapott az országban mindenfajta kutatás törvényességének kivizsgálására. Minden laboratóriumtól, fette legyen az ipari vagy egyetemi, megkövetelték, hogy minden tervezett kutatásról előre terjesszék be az információkat ennek az új irodának, amelynek joga volt mindazokat a kutatásokat betiltani, amelyeket helytelenített.

Az elkerülhetetlen fellebbezés a Legfelsőbb Bírósághoz 1974. november 9-én következett be a Westly kontra Simmons ügyben, amelyben a stanfordi Joseph Westly fenntartotta a jogát, hogy folytassa atomenergia-kutatásait, azon az alapon, hogy a Stonely-Carter - féle törvény alkotmányellenes.

Mekkora figyelemmel kísértük ezt a pert mi öten, a középnyugati hófúvások által elzárva a külvilágtól! Valamennyi minneapolis-i és St. Paul-i lapot járattunk - kétnapi késéssel érkeztek hozzánk -, és faltuk a róla szóló cikkeket. Az izgatott várakozás két hónapja alatt szünetelt a munka az Új Prometheuson.

Eleinte elterjedt a hír, hogy a bíróság alkotmányellenesnek fogja nyilvánítani a törvényt, és hatalmas tüntetéseket szerveztek minden nagyobb városban ez ellen az eshetőség ellen. A Becsületesek Ligája érvényesítette nagy befolyását - és még a Legfelsőbb Bíróság is alávetette magát. Öt szavazattal négy ellen alkotmányosnak ítélték a törvényt. Egyetlen ember szavazatával megfojtották a tudományt.

És nem kétséges, hogy megfojtották. Az iroda tagjai szívvel-lélekkel Eldredge emberei voltak, és mindent betiltottak, aminek nem volt azonnali ipari felhasználása.

- A tudomány túlságosan messzire ment - mondta Eldredge ekkortájt tartott egyik híres beszédében. - Meghatározatlan ideig meg kell állítanunk, és időt hagynunk a világnak, hogy felzárkózhassék. Csak így és az Istenben bízva remélhetjük, hogy elérjük az egyetemes és állandó jólétet.

Ez azonban Eldredge utolsó kijelentéseinek egyike volt. Soha nem épült fel teljesen 1973 ama végzetes júliusi napján elszünetelt lábtöréséből, és az a kimerítő életmód, amit azóta is folytatott, szervezetét jobban megviselte, mintsem elbírhatta volna. 1976. február 2-án elhunyt, s a kitörő gyász méreteihez hasonlóan Lincolnt meggyilkolása óta nem látták.

Halálának a dolgok menetére nem volt közvetlen hatása. A TKSZNY előírásai valójában az évek múlásával párhuzamosan még szigorodtak is. A tudományok annyira senyvedtek és fulladoztak, hogy az egyetemek és főiskolák kénytelenek voltak ismét a filozófiát és a klasszika filológiát fő stúdiumként megjelölni - és ennek következtében az egyetemi hallgatók száma visszaesett a huszadik század eleji szintre.

Többé-kevésbé ugyanez volt a helyzet az egész civilizált világon, a legmélyebbre Anglia süllyedt, és talán a legkevésbé Németország esett vissza, ahol az újviktoriánus befolyás utolsóként érvényesült.

A tudomány napja 1978 tavaszán állt a legalacsonyabban, alig egy hónappal az Új Prometheus elkészülte előtt. Ekkor fogadták el a "húsvéti ediktum"-ot, amely egy nappal húsvét előtt lépett életbe. Ez a rendelet megtiltotta mindenfajta önálló kutatást vagy kísérletet. A TKSZNY ezt követően fenntartotta magának a jogot, hogy kizárólag csak olyan kutatásokat engedélyezzen, amelyeket ő rendelt el.

Ezen a húsvétvasárnapon John Harman meg én az Új Prometheus csillogó fémtete előtt álltunk; én a legmélyebb búskomorságba süllyedve, ő csaknem derűs hangulatban.

- Nos, Clifford fiam - fordult hozzám -, az utolsó tonna üzemanyag, némi kis fényezés, és készen állok a második kísérletre. Ezúttal nem lesznek közöttünk sheltonok. - És egy himnuszt dúdolt, azt, amelyet a rádió azokban a napokban éjjel-nappal játszott, és az ismétlés puszta gyakoriságától még az olyan rebellisek is énekelték, mint mi.

Sebzetten nyöszörögtem:

- Semmi értelme, főnök. Tíz az egyhez, hogy fent végzi, valahol az űrben, de még ha vissza is térne, minden bizonnyal felkötik. Semmiképp sem nyerhetünk. - Fejem fájdalmasan ingott egyik oldalról a másikra.

- Ugyan! Nem maradhat ez így, Cliff.

- Szerintem így marad. Winsteadnek akkoriban igaza volt. Az inga leng, és 1945 óta ellenünkre leng. Megelőztük a korunkat, vagy éppenséggel lemaradtunk.

- Ne említsd azt a bolond Winsteadet. Te is ugyanabba a hibába esel. Az irányzatok évszázadokig és évezredekig tartanak, nem pedig évekig vagy évtizedekig. Ötszáz éve a tudomány felé haladunk. Ezt az irányzatot nem fordíthatod meg harminc év alatt.

- Akkor mi az, ami ma van? - kérdeztem, maró gúnnyal a hangomban.

- Az őrült évtizedek túlságosan gyors előrehaladására bekövetkezett átmeneti reakcióról van szó. Pontosan ilyen reakció köszöntött be a romantika korában - az első viktoriánus időszakban -, amely a tizennyolcadik századi felvilágosodás korának túlságosan gyors előrehaladását követte.

- Valóban így gondolja? - Nyilvánvaló magabiztossága meghökkentett.

- Természetesen. A mostani időszaknak megvan a maga tökéletes hasonmása abban a görcsös "újjászületés"-ben, amely száz évvel ezelőtt ütötte fel a fejét Amerika Biblia-övezetének kisvárosaiban. Talán egy hétig mindenkit megszállt a hitbuzgóság, és az erény diadalmasan uralkodott, azután sorra mind visszazökkent a régi kerékvágásba, és az ördög visszanyerte uralmát.

- Valóban, vannak ma is jelei a visszazökkenésnek. A Becsületesek Ligája Eldredge halála óta egyik perpatvart éli át a másik után. Vagy féltucatnyi frakció működik már. Azok a nagyon is szélsőséges intézkedések, amelyeket a hatalmon lévők hoznak, segítenek nekünk, mert az országnak egyre inkább elege van az egészből.

És ezzel véget ért a vita - mint rendszeren, az én tökéletes vereségemmel.

Egy hónap múlva az Új Prometheus készen volt. Távolról sem volt olyan fényes és gyönyörű, mint az eredeti, és a hevenyészett kézművesség sok nyomát viselte, de mi büszkék voltunk rá. Büszkék és diadalmasok.

- Megpróbálom hát újra, emberek - Harman hangja felindulástól fojtott volt, és egész apró lénye reszketett a boldogságtól. - Lehet, hogy nem sikerül, de ezzel nem törődöm. Szeme a várakozás izgalmától ragyogott. - Végre áthatolok az úron, és az emberiség álma megvalósul. Megkerülöm a Holdat, és visszatérek; az első, hogy megtekintsem a túloldalát. Megéri a kockázatot.

- Nem lesz elég üzemanyaga ahhoz, hogy leszálljon a Holdon, főnök. Kár-mondottam. - Nem számít. Ezt követően lesznek további repülések, azokat majd jobban készítik elő, és jobb lesz a felszerelés is.

Az öt körülvevő kis csoport erre borúlátó puszogásba kezdett, de ő oda se figyelt.

- Isten velük ! - mondta. - A viszontlátásra. - És széles, derűs mosollyal az arcán bemászott az űrhajába.

Tizenöt perc múlva ott ültünk öten a nappali asztala körül, összeráncolt homlokkal, gondolatainkba merülve. Szemünk az épületen kívül arra a pontra meredt, ahol a megperzselt föld jelezte azt a helyet, ahonnan néhány perccel előbb útnak indult az Új Prometheus.

Simonoff adott hangot annak a gondolatnak, amely mindannyiunk fejében jelen volt: - Talán jobb volna neki, ha nem térne vissza. Ha visszatér, azt hiszem, nem bánna majd velem kesztyűs kézzel. - És mi, többiek, szomorú egyetértéssel bólintottunk.

Milyen bolondosnak tűnik nekem most ez a jóslat, három évtizeddel később. De könnyű utólag bölcsnek lenni.

A történet vége valójában nem az enyém, mert Harmant csak egy hónappal azután láttam viszont, amikor nagy jelentőségű útja biztos Földet érésével véget ért.

Csaknem harminchat órával az indítás után egy vijjogó repülő test hasította Washington felett az eget, és a Potomac túloldalán bevágódott a sárba.

Tizenöt perc múlva a helyszínre érkeztek az első kíváncsiak, és további tizenöt perc múlva ott volt a rendőrség, mert kiderült, hogy a repülő tárgy egy rakétahajó volt. Akaratlan tisztelettel bámultak arra a fáradt, borotvátlan emberre, aki rogyadozva kitámolygott a hajóból.

Halálos csönd volt, amikor a férfi a bémésködő nézők felé az öklét rázva így kiáltott: - Gyerünk, akasszatok fel, ostobák! De elértem a Holdat, és ezt nem tudjátok felakasztani. Riasszatok a TKSZNY-et. Meglehet, ők majd törvénytelennek, következésképp nem létezőnek jelentik ki a repülést. - Gyenge nevetés hagyta el a torkát, azután hirtelen összeesett.

Valaki felkiáltott:

- Vigyék kórházba. Beteg. - A maróban öntudatlan Harmant beemelték egy rendőrautóba, és elvitték, közben a rakétahajó körül őrés alakult.

Kormányhivatalnokok érkeztek, és megvizsgálták a hajót, elolvasták a hajónaplót, megtekintették a Holdról készített rajzokat és tényképeket, és végül csendben eltávoztak. Egyre nagyobb lett a tömeg, és terjedt a hír, hogy valaki elérte a Holdat.

Különösképp a tény alig váltott ki felháborodást. Az emberek megilletődöttek voltak, és félelemmel vegyes tiszteletet éreztek. A tömeg suttogott, és fürkésző pillantásokat vetett a ragyogó napsütésben alig látható, halvány holdkaréjra. A csönd súlyos fátyola mindent betakart, a határozatlanság csöndjéé.

Azután a kórházban Harman felfedte személyazonosságát, és a szeszélyes világ megvadult. Harman maga is elsédült a meglepetéstől, hogy milyen gyorsan megváltozott a világ hangulata. Szinte hihetetlennek tűnt, és mégis igaz volt. A titkos elégedetlenség és a megsemmisítő veszélyekkel szembeszálló ember hőstörténete - az a fajta mese, amely az idők kezdete óta fel-felkavarja az emberi lelket-együttesen oda hatott, hogy mindenkit elkapott az antiviktorianizmus egyre dagadó árja. Eldredge pedig halott volt, és senki sem tudott a helyébe lépni.

Röviddel ezután találkoztam Harmannel a kórházban. Alá volt támasztva vánkosokkal, és ennek ellenére félig elborították az újságok, a táviratok és a levelek. Csúfondárosan rám mosolygott és bólintott.

- Nos, Cliff - suttogta -, az inga újra visszalendült.

* A novellát Asimov 1939-ben írta, évszámait - jövőképét - természetesen túlhaladta az idő. Az elbeszélést mégis változtatás nélkül közöljük, mert jellemzi nemcsak az író, hanem az amerikai science fiction elképzeléseit az űrhajózás jövőjéről és az ellene fellépő szemléletről

ELEK ISTVÁN FORDÍTÁSA